

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Deres referanse
Vår referanse 2014/6169-8 561 GTH
Saksbehandler Gaute Thomassen, tlf. 61 26 60 60
Avdeling Miljøvern avdelingen

Dato 29.02.2016

Uttalelse - Begrenset høring - Føssaberge kraftverk

Konklusjon

Gitt tilfredsstillende minstevannføringer, mener Fylkesmannen i Oppland at en eventuell utbygging av Føssaberge kraftverk vil være miljømessig akseptabel. Fylkesmannen har innsigelse til utbyggingsalternativer som innebærer lavere minstevannføringer enn de skisserte i vårt forslag til vilkårssett.

Bakgrunn

NVE har i epost av 1.2.2016 oversendt oppdatert beslutningsgrunnlag for søknaden om bygging av Føssaberge kraftverk på begrenset høring. Tiltakshaver Clemens kraft har fått utarbeidet et oppdatert grunnlag etter oppfordring fra NVE da det under høring av de opprinnelige planene fremkom at flere av høringsspartene mente beslutningsgrunnlaget innenfor visse fagområder ikke var tilstrekkelig. Fylkesmannen i Oppland varslet innsigelse til de opprinnelige planene av hensyn til naturmangfoldet og vannmiljø/fiske på bakgrunn av det sviktende beslutningsgrunnlaget innenfor disse fagfeltene.

Tiltaket

Føssaberge kraftverk er planlagt bygd i Begna med inntak ca. 2 km nedstrøms Vangsmjøsa. Det vil utnytte et fall på 23 m. Det planlegges bygd en ca. 65 m lang buet inntaksdam i betong med overløp på kote 452. Dammen vil demme ned et areal på ca. 1 800 m² oppstrøms dammen. Fra inntaket føres driftsvannet i en ca. 80 m lang kanal fram til en 800 m lang driftstunnel og deretter en 100 m lang nedgravd rørgate fram til kraftverket. Derfra går vannet i en 150 m lang avløpskanal tilbake til Begna. Kraftstasjonen vil bli liggende i dagen og får en grunnflate på ca. 80 m². Det er planlagt en massetipp på 18 000 m³ i tilknytning til et eksisterende grustak ca. 100 m fra kraftstasjonen. Massetippen tilpasses terreng og tilrettelegges for senere uttak til andre formål. Vassdragets mellomvannføring ved inntaket er oppgitt til 15,3 m³/sek. Alminnelig lavvannføring oppgis til 0,65 m³/sek, mens 5-persentil sommer og vinter er oppgitt til henholdsvis 2,73 m³/sek og 0,59 m³/sek. Kraftverkets slukeevne er oppgitt til 18 m³/sek, og minste driftsvannføring er anslått til 1,8 m³/sek. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 3,6 MW. Midlere årlig energiproduksjon er beregnet til 18,7 GWh, hvorav 7,7 GWh er sommerkraft og 11,0 GWh er vinterkraft. Utbyggingsprisen er beregnet til 3,57 kr/kWh. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering er pålagt en minstevannføring ut fra Vangsmjøsa på 1,6 m³/sek hele året. I den opprinnelige søknaden var det foreslått sluppet en minstevannføring på 1,7 m³/sek hele året, sammen med det oppdaterte beslutningsgrunnlaget har

tiltakshaver foreslått en minstevannføring på 2,6 m³/sek om sommeren og 2,15 m³/sek om vinteren. Sommer og vinter er ikke datofestet i forslaget fra tiltakshaver.

Fylkesmannens vurdering av saken

Det var hensynet til naturmangfold og vannmiljø/fiske som utløste Fylkesmannens varsel om innsigelse til de opprinnelige kraftverksplanene. Det er disse temaene som gjennomgås i det oppdaterte grunnlaget og som vi kommer med tilleggsuttalelse til her.

Vannmiljø/fiske

Det oppdaterte grunnlaget inneholder et dokument kalt «Fiskefaglige vurderinger Føssaberge kraftverk». Dokumentet inneholder en statusvurdering av fisk og fiske på den berørte strekningen, en skjønsmessig vurdering av nødvendig nivå på minstevannføring og innspill til tilpassinger i forbindelse med kraftverkskonstruksjonene for å sikre fiskevandring. Tilgjengelig kunnskap og dokumentasjon, befaringer og opplysninger fra lokalkjente er grunnlaget for dokumentet. Den fiskefaglige vurderingen konkluderer med at en minstevannføring på 2,15 m³/sek vil være tilstrekkelig vinterstid, mens man sommertid må ha en høyere minstevannføring. Forutsatt en minstevannføring på 2,15 m³/sek vinterstid vil en sommervannføring på mindre enn 3 m³/sek gi stor negativ konsekvens. En minstevannføring på 3 m³/sek vil gi middels negativ konsekvens, mens man må opp på en minstevannføring sommertid på 4 m³/sek for å komme ned på liten negativ konsekvens. Fylkesmannen vurderer det slik at verdiene knyttet til fisk og fiske i dette tilfelle er så store at vi ikke kan akseptere et minstevannføringsregime som gir større negativ konsekvens enn det mest skånsomme alternativet skissert i det oppdaterte grunnlaget (alternativ 6).

I tiltakshavers brev som følger det oppdaterte grunnlaget står følgende å lese: «Etter tiltakshavers vurdering vil et minstevassføringskrav på 2,6 m³/sek om sommeren og 2,15 m³/sek om vinteren [...] hensynta landskap, elfenbenslav, fisk og fiske på en god måte». Dette stemmer ikke overens med fagvurderingen tiltakshaver selv har fått utarbeidet, da et slikt minstevannføringsregime i faggrunnlaget kommer ut med stort negativt omfang og konsekvens for fisk og fiske.

Det er viktig at fiskens frie vandring sikres i så stor utstrekning som det er mulig ved en eventuell utbygging. I det oppdaterte grunnlaget legges det frem to alternative løsninger for å sikre at fisken skal kunne passere inntaksterskelen. Fylkesmannen har ikke synspunkter på hvilken løsning som velges, men vi forutsetter at løsningen som velges skal fungere og sikre både oppstrøms og nedstrøms fiskevandring. Vi vil i den anledning peke på at man ved en eventuell løsning som innebærer å konstruere vandringsvei ved hjelp av arrondering av løsmasser nedstrøms terskelen må påregne jevnlig vedlikehold da slike konstruksjoner erfaringsmessig er sårbare for flomhendelser.

I det oppdaterte grunnlaget anbefales det at man treffer tiltak for å sikre at fisk ikke går inn i inntaket på vei nedstrøms i vassdraget og også for å hindre feilvandring inn i kraftverksutløpet. Heller ikke når det gjelder disse løsningene vil Fylkesmannen mene noe om valg av tekniske løsninger, men vi forutsetter igjen at løsningene som velges skal fungere etter hensikten. En fisesperre på inntaket bør sikre at minimum 90 % av den nedvandrende fisken unngår å vandre gjennom kraftverksturbinene.

Tiltakshaver må påregne at det vil måtte gjennomføres etterundersøkelser av virkningen av de avbøtende tiltakene som settes inn i forbindelse med en eventuell utbygging.

Naturmangfold

Det oppdaterte grunnlaget inneholder et dokument med tittelen «Vurdering av elfenbenslav, Føssaberge kraftverk». Dette dokumentet inneholder blant annet en beskrivelse av hvilke virkninger en eventuell utbygging av Føssaberget kraftverk vil kunne ha for den påviste forekomsten av elfenbenslav og for den verdifulle naturtypelokaliteten som ble funnet i forbindelse med undersøkelser i området for kraftverksprosjektet.

I dokumentet påpekes det at det er svært usikkert hvordan tiltaket vil påvirke den rødlistede lavarten. Det nevnes også at flere av de viktigste forekomstene av arten er forventet å bli redusert i nær framtid pga. den pågående utbygginga av E6 gjennom Gudbrandsdalen. Med bakgrunn i disse momentene fremheves spesielt naturmangfoldlovens prinsipper om føre var og samlet belastning.

Fagvurderingen av hvordan elfenbenslav forekomsten vil kunne påvirkes av tiltaket konkluderer med at en minstevannføring ikke bør underskride 2,6 m³/sek i perioden april til november.

Oppsummering

Med bakgrunn i det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget mener Fylkesmannen at en utbygging av Føssaberge kraftverk vil være miljømessig akseptabel under følgende forutsetninger:

- Slipp av minstevannføring forbi inntaksdammen som følger: 4 m³/sek i perioden 1.5. – 1.10., 2,6 m³/sek i periodene 1.4. – 30.4. og 2.10. – 1.11., 2,15 m³/sek i perioden 2.11. – 31.3.
- Krav til restaurering og istandsetting etter fysiske inngrep i forbindelse med anleggsarbeider.
- Hjemmel til å pålegge utbygger tiltak for å redusere landskapsvirkningen av redusert vannføring.
- Standard naturforvaltningsvilkår, herunder:
 - Hjemmel til å pålegge utbygger å utrede og gjennomføre biotoptiltak på den strekningen som berøres av utbyggingen.
 - Toveis fiskevandring må sikres, og man må sørge for en løsning som hindrer fisk i å gå inn i kraftverket.
- Krav om permanent istandsetting av massetipp innen en fastsatt frist etter avsluttet utbygging.
- Det forutsettes at omsøkt slukeevne fastsettes som maksimal tillatt slukeevne i en ev. tillatelse.

Fylkesmannen vil ha innsigelse til at det gis konsesjon for utbyggingsalternativer som innebærer lavere minstevannføringer enn det vi har lagt inn i vilkårssettet over. Vi vil også ha innsigelse til at det gis konsesjon til utbygging som utelater andre av de opplistede vilkårene over. En eventuell innsigelse vil fremmes på grunn av utbyggingens negative virkning på naturtyper av nasjonal verdi og fordi den truer en forekomst av den sterkt truede arten elfenbenslav, samt faren for skader på fiskebestanden i elva. Innsigelsen er fremmet med hjemmel i vannressurslovens § 24, og begrunnes med hensynet til naturmangfoldet og vannforskriftens § 12.

Med hilsen

Sigurd Tremoen

Ola Hegge
fung. avdelingsdirektør

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi til:

Vang kommune	Tyinvegen 5161	2975	Vang i Valdres
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	Lillehammer
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM